

۱۳۸۲-۲۰۱۷-۱۱-۱۱

Zohr, Emile

مؤسسه انتشارات نگاه

تلف: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

۱۳۸۲

ISBN: 978-964-8174-43-1

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

امیل زولا

۱۳۸۲-۲۰۱۷-۱۱-۱۱

مؤسسه انتشارات نگاه

تلف: ۰۲۱-۸۸۸۸۸۸۸۸

۱۳۸۲

پول و زندگی

ترجمه

علی اکبر معصومیگی



مؤسسه انتشارات نگاه

«تأسیس ۱۳۵۲»

فهرست

- در سال ۱۹۹۳ پس از بیست و پنج سال کار و کوشش مداوم امیل زولا
برخی از درازدین سلسله رمان‌های روگن رمان کار با موفقیت به پایان
آورد اما از آنجا که زولا در این بیست رمان که با دارایی خلاقانه‌ی روگن
- پیش‌گفتار مترجم ۷
۱. معبد ثروت ۱۱
۲. رؤیاها و نقشه‌ها ۷۷
۳. ساکار دست به کار می‌شود ۱۲۹
۴. بانک تأسیس می‌شود ۱۷۵
۵. هیولای کوچک ۲۲۱
۶. حرکت بزرگ ۲۷۵
۷. افشای رازهای نهان ۳۲۹
۸. رونق آغاز می‌شود ۳۵۵
۹. همیشه برتر ۴۰۳
۱۰. نبرد میلیون‌ها ۴۶۱
۱۱. ورشکستگی ۵۲۱
۱۲. از وحشت تا امید ۵۶۷

پیش‌گفتار مترجم

در سال ۱۸۹۳ پس از بیست و پنج سال کار و کوشش مداوم امیل زولا چرخه‌ی دراز دامن سلسله رمان‌های روگن - ماکار را با موفقیت به پایان آورد؛ اما از آنجا که زولا در این بیست رمان که با *دارایی خانوادگی* روگن آغاز شد و با *دکتر پاسکال* پایان گرفت خود را مقید به رعایت ترتیب و توالی زمانی و پرهیز از لغزش‌های تاریخی در توصیف دوران موسوم به امپراتوری دوم (از ۱۸۵۲ تا ۱۸۷۰) کرده بود، در رویارویی با تحولات و رویدادهای معاصر هر دم با دشواری‌های فزاینده روبه‌رو می‌شد. در واقع رمان‌هایی چون *خوشبختی بانوان*^۱، *ژرمینال*، *دیو درون*^۲ و *پول*^۳ (یعنی همین کتابی که در دست دارید) از این ضرورت تاریخی مبرم در پرداختن به مسائل نوین سرچشمه می‌گیرند. زولا در *خوشبختی بانوان* به تأسیس فروشگاه‌های غول‌پیکر عصر سرمایه‌داری نوین می‌پردازد؛ در *ژرمینال* با کشاکش‌های کار و سرمایه در اواخر قرن گذشته سروکار دارد؛ در *دیو درون* که ماجرای آن بر متن شبکه‌های وسیع راه‌آهن روی می‌دهد به شبکه‌های عظیم ارتباطی می‌پردازد؛ و در *پول* روابط پولی و مالی پیچیده‌ی سرمایه‌ی مالی را موضوع داستان خود قرار می‌دهد.

پول نیز که وقایع آن در جهان پر جنب و جوش بورس پاریس روی می‌دهد بخشی از سلسله رمان‌های معروف روگن - ماکار است و خواننده را

1. Aubonheurdes Dames

2. La Bête humaine

3. L'Argent

با گوشه‌های دیگری از شخصیت بی‌وجدان و بی‌اخلاق قهرمان محوری داستان، ساکار، آشنا می‌کند. ساکار همان «اریستید روگن» دارایی خانواده‌ی روگن، همان روزنامه‌نگار فرصت‌طلب ارقه‌ای است که به خیال پیروزی نزدیک جمهوری خواهان، دم از جمهوری و مخالفت با سلطنت می‌زند و سپس همین که با کودتای شارل لویی ناپلئون برادرزاده‌ی ناپلئون اول ورق برمی‌گردد و جمهوری و جمهوری خواهان به محاق سرکوب و خواری می‌افتند پوستین می‌گرداند و به یاری برادر وزیرش عالی‌جناب اوژن روگن به یک دست راستی دو آتش و هواخواه پر و پا قرص امپراتور بدل می‌شود. اریستید در سهم سگان شکاری پس از مرگ رقت‌بار همسرش آنژل (که ماکسیم حاصل همین پیوند است) با دختر جوان آبرو باخته اما ثروتمندی به نام رنه ازدواج می‌کند، دختر در طی ماجراهایی می‌میرد و ساکار از این ازدواج نیز بهره‌ای کلان می‌برد.

اما در رمان پول هنگامی با ساکار روبه‌رو می‌شویم که ورشکسته است و در پی تأسیس بانکی است که بعد انیورسال نام می‌گیرد و قرار است پشتوانه‌ای مالی برای استعمار گسترده‌ی خاورمیانه فراهم آورد و از این رو به سفته‌بازان سودهای آنی و کلان وعده می‌دهد. محور اصلی نگاه زولا در این اثر نقش ویرانگر، هول‌آور و بیگانه‌کننده‌ی پول در روابط انسانی در سرمایه‌داری معاصر است. بسیاری کسان از دژوآی دربان روزنامه گرفته تا ژانتروی ادیب و استاد پیشین دانشگاه و نجیب‌زادگانی چون اعضای خاندان مفخم بوویلیه، بارونس ساندورف، مارکی دوپوئن و نیز مقاماتی مانند اوره‌ی وکیل مجلس به تپی یگانه گرفتار می‌آیند: تب پول و کسب سود بیشتر. ساکار از این تب و جنون همگانی سود می‌جوید، زمینه را برای ارضای جاه‌طلبی‌های خود هموار می‌بیند و به همه‌ی آنان اطمینان می‌دهد

که میل به ثروت‌اندوزی و کسب سود یگانه‌انگیزه‌ی راستین ادامه‌ی زندگی است. در آغاز طرح بزرگ و بلندپروازانه‌ی ساکار با توفیق همراه می‌گردد اما چندی نمی‌گذرد که وقایعی روی می‌دهد که مسیر ماجرا را یکسره دیگرگون می‌کند. با این همه ساکار و گوندرومن (حریف اصلی ساکار) یگانه نیروهای یکه‌تاز این عرصه نیستند؛ در برابر اینان کسانی چون مادام کارولین و سیژیسمن نمایندگان خیراند و به جهانی چشم دارند که در آن پول از میان برمی‌خیزد و کار و عشق و همبستگی جای پول و سود و ستیزه را می‌گیرد. مادام کارولین نیز مانند شخصیت ساندوز در رمان دیگر زولا، شاهکار، اساساً شخصیت خود زولا را جلوه‌گر می‌سازد. از سویی پول را سرمنشأ همه‌ی پلیدی‌ها، از خود بیگانگی‌ها و خانه‌خرابی‌ها می‌شمارد و از سوی دیگر چون دل‌بسته‌ی آرمان‌های عصر روشنگری، علم و پیشرفت انسانی است پول را کود ترکیبی پلشتی می‌داند که تمدن شکوفان آینده بر زمینه‌ی آن می‌روید. این تناقض پیچیده در سراسر داستان همچنان برجا می‌ماند. با این همه بی‌انصافی است اگر رمان بزرگ زولا را تنها محدود به ستیزه‌ی ساده‌ی نیروهای خیر و شر بشماریم و از شخصیت‌پردازی پیچیده‌ی قهرمانان داستان (از جمله مادام کارولین، آملن و خود ساکار)، رنگارنگی حوادث، توصیف‌های زنده و سرشار شهر پاریس و روانشناسی همبافته‌ی آدم‌ها چشم‌پوشیم. زولا را به حق باید استاد مسلم توصیف حرکت امواج توده‌وار انسانی دانست؛ پول (به ویژه در فصل دهم) گواه دیگری بر راستی این گفتار است.